

מאפייני הגיל המודרן שכבת ח'



אם שכבת ז' עסקה בהתמצאות בעולם שהשתנה, חניכי/ות שכבת ח' כבר מרגישים/ות בוגרים/ות, והם/ן מסוגלים/ות ורוצים/ות לפרוץ את גבולות עולמם/ן וגבולות קבוצתם/ן המקומית. החניך/ה בשכבת גיל זו רוצה לקחת אחריות כדי להוכיח את עצמו/ה, ומחפש/ת דרכים להוכיח את היותו/ה יוצא/ת דופן. המבט מופנה החוצה גם במובן הרחב- העיסוק בבעיות מוקד בחברה הישראלית מתחיל לעניין אותו/ה, והחניך/ה רואה עצמו/ה חלק מאותה חברה, כך שלא במקרה זוהי שנת ההבטחה, בה החניך/ה מתחייב/ת לעשות כל שביכולתו/ה למען עמו/ה ומולדתו/ה, שנה חשובה בחינוך הצופי. השאלה הפנימית המלווה את השנה היא "מה המקום שלי, לא רק בקבוצה שלי אלא בעולם הרחב?".

מי אני? (מאפיינים התפתחותיים)

- אני בעיצומו של גיל ההתבגרות: השינויים הגופניים והמיניים בשיאם - וההבדלים בין החניכים/ות עדיין גדולים.
- עסוק/ה בהופעה: מקום משמעותי לגוף ולאופן שבו הוא מוצג לעולם.
- חווה קפיצה משמעותית בחשיבה המופשטת- מושגים כמו "אהבה", "צדק" ו"חופש" הופכים לנושאי מחשבה ושיח.
- בעלת/ח חשיבה ערכית- אני נוקט/ת עמדות לפי ערכים ואמונות, תוך השוואה מתמדת לאחרים/ות.
- יש לי נטייה לעייפות - הגוף בשלב קריטי בצמיחה.
- מצבי הרוח שלי משתנים- ניכור לסביבה (ריחוק) ולצידו רצון לשייכות.
- אני חווה התעוררות מינית נורמטיבית- סקרנות גוברת לצד מבוכה.



מה מעסיק אותו/ה?

- השוואה עצמית מתמדת לאחרים, השוונות בין הפרטים מתחדדת, עיסוק בשאלת "מה המקום שלי, ובמה אני ייחודי/ת?"
- ההופעה במרכז: מקום משמעותי לגוף ולהצגתו - והרשתות מעצמות זאת בפילטרים, אתגרים ולייקים.
- גיבוש האישיות והזהות האישית.
- שימוש אינטנסיבי ברשתות חברתיות שעשוי להשפיע על חוסר שביעות רצון מהגוף.
- העניין בקשרים רומנטיים ראשוניים גדל.
- רצון לדעת יותר, מתעניינים/ות בבעיות החברה הישראלית.





מה מקום הקבוצה בחיים שלי?

- מסוגלים/ות להשתייך לכמה קבוצות חברתיות במקביל, כשלכל אחת מאפיינים משלה וכישורים הנרכשים בה (דוגמת מנהיגות, הבעה, תקשורת, פוליטיקה, ועוד) - ועדיין להרגיש שייכים/ות בכולן.
- תחושת בגרות משנה את היחס לקבוצה - היא כבר לא כל העולם, אלא מעגל אחד מתוך כמה.
- רוצים/ות להיות שייכים/ות וגם יוצאי/ות דופן בו-זמנית.
- נאמנות לחברים/ות הקרובים/ות, לעיתים על חשבון הנאמנות לכלל.
- הפגיעות ללחץ חברתי גוברת עד כדי היגררות להתנהגויות מסוכנות.
- כשמישהו/י נפגע/ת ברשת - רוב חברי/ות הקבוצה נוכחים/ות ורואים/ות, אך רק מיעוט מתערב.



איך המציאות הישראלית של השנים האחרונות השפיעה עליי?

- רצף משברים לאורך רוב שנות בית הספר: השנים הראשונות של ביה"ס היסודי בקורונה, ומאז - מלחמה.
- הרשתות כערוץ החשיפה המרכזי, כשני שלישים מהנוער נתקלו בתכנים קשים בלי שחיפשו אותם באופן אקטיבי. מי שנחשפו יותר - בסיכון גבוה יותר למצוקה נפשית.
- פחד, חרדה וחשיפה לא מבוקרת עלולים להעצים את משברי הגיל, להפריע לגיבוש זהות ולהגביר התנהגויות סיכון.
- ילדי/ות יישובי הגבול נושאים/ות חוויות של עקירה, אובדן שגרה וקהילה - ונדרשת עבורם/ן רגישות ייחודית.
- ילדים/ות להורים בכוחות הביטחון (בסדיר ובמילואים) נמצאים/ות במרחב ביתי מתוח - ותקופות בהן ההורה לא בבית.
- שכבת גיל שרואה עצמה חלק מהחברה הישראלית ופוגשת מציאות שמזמנת עשייה אמיתית.



עקרונות הדרכה למדריך/ה שכבת ח'

- **לתת אחריות אמיתית לביטוי אישי והוכחה עצמית:** לאפשר לחניך/ה להשתלב במסגרות מגוונות ולחזק את הקשר אליהן, ולהעמיד משימות אישיות שיאפשרו לו/ה לבטא את יכולותיו/ה השכליות והפיזיות.
- **לאתגר את החשיבה ולהעמיק בערכים:** לאתגר את יכולת החשיבה הקוגניטיבית של החניך/ה ולדון בנושאים עמוקים ומשמעותיים. החשיבה המופשטת החדשה צמאה לעומק במושגים כמו נאמנות, שייכות ונתינה, והפער בין הצמא הזה לבין הפיד האינסטגרמי והטיקטוקי הוא בדיוק המרחב שבו התנועה מציעה מה שאין בשום מקום אחר.
- **לחנך לערכים שמתורגמים למעשה:** בשנה שבה החשיבה הערכית פורחת, החינוך הערכי צריך "לצאת" מהדיון הרעיוני ולהתבטא הלכה למעשה בהתנהגות.
- **לעסוק בדימוי גוף וביטחון עצמי ולהתמודד עם המבוכה:** כדאי יחשוב לעסוק בשאלות של דימוי גוף וביטחון עצמי, להכיר את מנגנוני הרשת שמעצימים את הלחץ - השוואה חברתית, פילטרים, "אישורים חברתיים" - ולדבר עליהם בגובה העיניים.
- **להפוך את שנת ההבטחה לעוגן של משמעות ושייכות:** שנת ההבטחה שבה החניך/ה מתחייב/ת לעשות כל שביכולתו/ה למען עמו/ה, ארצו/ה ומולדתו/ה והופך/ת לחבר/ה בתנועה, היא שנה חשובה בחינוך הצופי. במציאות הנוכחית היא מקבלת משנה תוקף: העיסוק בבעיות-מוקד של החברה הישראלית, שהחניך/ה ממילא רואה עצמו/ה חלק ממנה, פוגש שפה של תושייה - מסוגלות, משאבים, פתרונות - והזדמנויות אמיתיות לנתינה ולעשייה למען אחרים/ות.



"אָדעם בִּסְפֵּן הַפֶּלֶל, צִרִיף אָדֶם" ל.גולדברג

חזקו ואמצו!